

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénz-
zek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy
annak térfogata 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Buda-Pesten:

Braun Ede ur hirdetményi ügynöksége,
(József tér, 10. sz. I. emelet.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi
„Jogász-Egylet” közlönyére.

Előfizetési díj:

Okt.—decz. (3 hóra) . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük pos-
tautalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref.
főtanodai könyvnyomdába, a „**Székely
Hirlap**” kiadóhivatalának küldeni.

JÓZSEF FŐHERCZEG,

honvédség főparancsnoka,
legyen hódolatteljes tisztelettel

ÜDVÖZÖLVE

városunkban.

A honvédség a magyar nemzet történetének
legválságosabb szakához van elválaszthatatlan kap-
csokkal fűzve.

A szabadságharc honvédeinek hős tettei —
bár számos helyeken márvány-, gránit- és érc-
szobrok hirdetik azokat a harmincz évenként ki-
haló emberi öltöknék, mégis nem ezen állandó-
nak látszó monumentumok, hanem a halhatlan
nemzet érzülete és a történelemnek aranyos és
vérés napjai biztosítanak számukra örök életet!

És ez igen természetes, mert a nagyszerű,
a tragikai, a gyászos események emlékezete szá-
zadokon át mindig fájdalmasan dobbantja meg
az érző kebleket; míg a közönséges vidámságnak,
örömmnek, ünnepélynek emlékezete eltűnik, elenyé-
szik hirtelen, mint a röppenő napsugár, s hatá-
sát valóban érezni csak a közvetlen együtt élők,
vagy résztvevők tudják.

A ma élő nemzedéknek egy része immár
csak könyvekből, vagy még inkább a szülőknek,
az idősbeknek elbeszéléséből ismeri a 48-iki sza-
badságarcnak honvédeit, és mégis nem feszül-e
kebele a lelkesülésnek, a meghatottságnak élénk
érzetétől, ha olvassa, vagy hallja azoknak csak-
nem hihetetlen kitartását, vakmerő bátorságát és

haza-szerelmük (mert nem elég itt a szeretet
szó) lángjának olthatatlanságát?

S midőn azt hittük volna, hogy immár a
honvédség csak a multnak kegyeletes emlékeit
teszi gazdagabbá; csak a hazának annyiszor vér-
áztatta földét teszik az elhullottak ezreinek ham-
vai ezerszer drágábbá, és csak felve, titokban,
sötétben imádkozánk a megdicsőültek lelkének
üdvösségeért, s remegve, körülnézve beszélők a
gyermeknek a mesészerű harczi jeleneteknek
hosszu sorozatát és csepegtettük így a tűzszikrá-
kat az ifjú szívekbe egy szebb, boldogabb kor-
szaknak halvány reményében; ime: ma az Isten
magasztos kegyelme, az uralkodó bölcsessége és
a nemzet jeleseinek fáradhatlan munkája és ki-
tartása által ismét honvédségünk van; a halot-
tak föltámadtak s itt járnak, kelnek miközöttünk!

Ma a béke áldását élvezzük, csönd, nyuga-
lom van hazánk határain mindenfelé, s ha a
szomszéd tartományokból fegyverek csattogása
hangzik és a kardok villogása látszik is hoz-
zánk, az még minket legkevésbé sem nyugtala-
nit; de minden „emberi számítások” daczára is
ébredhetünk egyszer csak föl harczi-riadóra is,
határainkat ádáz ellen támadhatja meg s létünkre
cséllrel és gyilokkal törhet; de akkor a félelemnek
érzete senkit sem fog aggasztani, mert résen áll-
nak honvédeink a haza védelmére s karjaikat
aczellá, szíveiket oroszlánává s lelkesültségüket
lángolóvá fogja tenni eldödeknek szemeik előtt
dicsfényben ragyogó emlékezete.

És ha a szellem a régi honvédeké leszen,
oly vezér alatt, mint József herczeg ő fen-
sége, kit jelenleg városunkban tisztelhetni sze-
rencsések vagyunk, s ki katonáinak csaknem bál-
ványa, s ki a nemzetnek is, mint az uralkodó-
család egyik tagja, kiváló és kegyeletes tiszteletét,
szeretetét bírja: úgy hazánk fennállásának alapjai
nem csak a közelgő ezer éves jubileumra, hanem
hosszu időre még azután biztosítva leendenek a
kül viharok ellen.

És hogy ha mégis a harcznak riadalmi ver-
nének föl békés helyzetünkből, adja az ég, hogy
a honvédek halhatatlanok legyenek; nem úgy ér-
tem, hogy a golyó ne járja őket, mert az kép-
telenség; hanem, hogy: a melyik fölé a halál an-
gyala szétteritené is fekete szárnyait, azért az
örökké éljen, ha meghal is; oly dicsőségesen, oly
hősiesen haljon meg, hogy neve örökre fennma-
radjon a nemzet történetében és emlékezetében.

De a háboruk viharos zúgása helyett hall-
gassuk most a béke vigalmas zenéjét, a harczoló
honvédek helyett nézzük a fővezér jelenlétében a
gyakorlatot és mulatságokat tartó honvédeket s
kívánjuk azt, hogy: ha harczba kellend egykor-
mennők, oda is vigan menjenek s kaczagva, bát-
rán nézzenek szembe a halállal — mert a halál
a kaczagó, bátor embert nem nem szereti — és
győzelmi koszorúval térjenek vissza szeretteik közé!

A fenséges főparancsnok részére pedig óhajt-
juk, hogy legyen és lehessen hosszú időn olyan
büszke honvédeire, mint a milyen büszkéek azok
az ő főparancsnokukra, kit Isten sokáig éltesse!

D.

Vélemény és indítvány

a maros-vásárhelyi Jogász-egylet bűnügyi szakosz-
tálya által kitűzött ezen kérdés fölött: „A tiszta
vádrendszer kívánatosabb volna-e nálunk a jelenleg
alkalmazott vegyes rendszernél, s ha igen, minő
feltételek mellett?”

Dr. Székely József,

kir. főügyész helyettesétől.

A történelem tanúsága szerint gyakran ismét-
lődött az államok életében azon esemény, hogy in-
tézmények megváltoztatása szükségességének érzet-
ben eszközölt újításai nem voltak egyebek, mint
nagyon régi intézményeknek újbóli életbeléptetése;
s különösen a jogtörténelem ugyanazt tanúsítja a
szorosabb értelemben vett jogi intézmények néme-
lyikére nézve. A jogi intézmények ezen sorsát pedig
nagyon könnyen érthetővé s felfoghatóvá teszi azon
jogbölcselmi axioma, mely szerint a jog és jogta-
lanság fogalmi mint hogy mindenkor és mindenütt
és pedig emberi cselekvényekre és viszonyokra vo-
natkozólag léteztek és léteznek ma is, általánossá-
guknál fogva szükségkép az emberi természetben
gyökereznek, s azért csak abból nyerhetik lényegük
és alapjuk forrását, felvilágosítását, s fejlesztését.
Alakjaiknak időszakonkénti különbözősége pedig onnan
magyarázható ki, hogy koronként az állami és tár-
sadalmi együttlétet szabályozó alakításokhoz kellett
idomulniok.

Ezen általános keletkezési és átalakulási sza-
bálynak volt és van alávetve, mint egyik legneve-
zetesebb társadalmi és jogi intézmény, a bűnvádi
eljárás intézmény is. S ha valamire rá illik azon
állítás igazsága, hogy semmi új nincs a nap alatt,
nagyon is támogatja ezen igazság megdönthetetlen-
ségét magának a bűnvádi eljárás fejlődésének pro-
cessusa, melynek régi alakjai habár módosított ki-
adásban is, de többször kerültek újabban elő.

Igy vagyunk a tiszta vádrendszer szerinti bűn-
vádi eljárással is (processus accusatorius), mely rend-
szer semmi esetre sem számítható az újabb kor ta-
lálmányai s vívmányai közé, mert sokkal régebben
volt ismeretes, mint akár a vegyes (processus accu-
satorio-inquisitorius mixtus), akár a nyomozó (pro-
cessus inquisitorius) bűnvádi eljárási rendszer. Mert
a míg a régi görög és római bűnvádi eljárásban a
tiszta vádrendszert a maga teljességében és épségé-
ben alkalmazottnak látjuk, mert a római bűnvádi
eljárás szerint a vádlás joga minden polgárt illetett,
a büntetőper minden szaka közvetlen szóbeli és nyil-
vános volt, s az ítéletet maga a nép közvetlenül,
vagy választottjai által hozta; addig a nyomozó
rendszer, mint az önkényuralom intézménye és istápjja,
csak is a tiszta vádrendszer elnyomásával jöhe-
tett létre, s tarthatta fenn magát több állam-
ban csaknem a legutóbbi ideig, melyből azután
mint célravezetőbb s humánusabb eljárási rendszer,
a vegyes, fejlesztett később; mely eljárási rend-
szer, daczára annak, hogy a tudomány és gyakor-

lati élet több rendbeli kinövéséért elítélte, még ma is tarja magát.

A jogtörténelem adatai kétségtelenné teszik azt, hogy a bűnvádi eljárás szabályai mindenkor és mindenütt szoross összeköttetésben voltak ugy magával a társadalmi élettel, mint az állam, vagy közjoggal, s mint a szabadság, biztonság és politikai jogok biztosítékai, a politikai intézmények legkiválóbb részét képezték. Bizonyára azért mondja Gneist is: „Vier Fragen der deutschen Strafprozessordnung“ című művében, hogy valamely állam polgárainak összeségét misem érdekli annyira, mint az alkotmányt és bűnvádi eljárást tárgyzó szabályok, mert az alkotmányban és bűnvádi eljárásban oly mértékben öszpontosul minden állam alaprendszere, hogy a büntetőperrek minőségéből következtethetni a nemzetek alkotmányára, s az iránti fogalmaira.

Miből kifolyólag rólunk azt kellene állítani, hogy a mi alkotmányvs fogalmaink csak is a jelenleg nálunk érvényben levő vegyes bűnvádi eljárási rendszer elveivel találunk, a mit én azonban kereken tagadok. Tagadom pedig azt azért, mert hazai alkotmányunk sokkal szabadelvűbb alapra van fektetve, minthogy a hivatalból való nyomozás szükségességének elvét pártolhatnók; hanem igenis addig, míg alkotmányos törvényhozási úton bűnvádi eljárásunknak a tiszta vádrendszer alapelvei szerinti idomítása sikerülni fog, addig, mondom, annak hiányában a megszűnt korszakból örökölt vegyes bűnvádi eljárási rendszert, mint ideiglenes kisegítőt, nem mellőzhetjük. Mely állításom valóságát hazánk lakosai kivétel nélkül, vagy legalább is nagyon kevés kivétellel, bizonyosan osztják. S élénken bizonyítják annak valóságát mindazon mozgalmak és törekvések, melyek e tekintetben ugy társadalmi, mint irodalmi téren tapasztalhatók, s bizonyára csak is arról tanuskodik a többek között Jogász-egyletünk bűnügyi szakosztályának azon eljárása is, midőn a vegyes eljárás bajaitól s kinövésaitól szabadulni kívánva, véleményezés és indítványozás végett a következő kérdést tüzte ki: „A tiszta vádrendszer kívánatosabb volna-e nálunk a jelenleg alkalmazott vegyes rendszernél, s ha igen, minő föltételek mellett?“

Ez ugyanis azon törvényalkotási nevezetes kérdés, mely alkotmányos életünk utóbbi szakában kormányunkat, törvényhozótestületünket, jogász-körünket, s különösen egyes szakembereinket folytonosan foglalkoztatja; de, melyre nézve, tudtunk szerint, mindez ideig egy a codificációnak alapul szolgáló kidolgozott javaslat nem létezik. Már pedig ezen kérdés minél előbbi helyes megoldásától, s azzal kapcsolatban az annak alapján történni kellett törvényalkotástól fog függni ugy bűnügyi igazságszolgáltatásunknak annyira kívánatos átalakítása, javítása, egyenlősége, egyöntetősége, mint szintén hazánkban a személy- és vagyonbiztonság megszilárdítása és az azt veszélyeztető büntetendő cselekvényekért szükségeltető törvénykezési intézkedések helyessége és célszerűsége. Mert senki sem vonhatja kétségbe, hogy mindezek azon formák összeségétől függnék, melyek szerint egy államban a büntető-igazságszolgáltatást eszközölni kell, s ezen formák csak akkor helyesen választottak, ha azon szabályelvek, melyek szerint a büntettek megbüntetését eszközölni kell, a közérzetnek teljesen megfelelnek. Mert csak így lehet kellően védve a társadalom érdeke; így lehet megvalósítva az igazság és a törvényszegés gyors elnyomása, valamint csak így lehetnek biztosítva a társadalom érdekével kapcsolatos polgári jogok, s így magának a vádlottnak érdeke is.

E tekintetben különösen a nyugat-európai államokban már régibb idő óta, de főleg az utóbbi időben nevezetes eredményeket feltüntető törekvést tapasztalhatni. S mint a tudomány és gyakorlati élet követelményeinek teljesen megfelelő, s a szakirodalom által nagy elismeréssel fogadott ilyenmő munkákat ismeretes az ausztriai új büntető perrendtartás és a német birodalmi új bírósági szervezetet s azzal kapcsolatos új bűnvádi eljárást tárgyzó javaslat. S a helyzet hiányainak érzete mellett ezen nyugat-európai törvényalkotási mozgalom nem csekély mértékben szolgál ösztönzésül ránk nézve is a codificatio iránti törekvéseinkben.

A mint már a lapokban közölve van, bűnügyi igazságszolgáltatásunkra nézve egy igen jótkonyan ható jelenségnek nézünk elébe, mert a leg-

jelesebb szakértőink által nagyon alkalmasnak talált büntető-törvénykönyv anyagi része iránti javaslat, mint ujonnan átdolgozott, s átvizsgált és teljesen befejezett mű még a jelen országgyűlési időszaki ülései legközelebbikén tárgyalásra előkészíthető, s ha az minél előbb elfogadtatván, törvényerőre fog emeltetni, már az ítéletek alapjául szolgáló egyöntetűségből kifolyólag is jótékony haladást és javulást fog maga után vonni bűnügyi igazságszolgáltatásunkban ugy, mint társadalmi életünkben. Abban ugyanis határozottan, s hazai körülményeinkhez s culturalis viszonyainkhoz mérten vannak körül írva, vagy is meghatározva mindazon cselekvények, melyek, mint a társadalmi együttlét alapját, a közérkölsiséget, a személy- és vagyonbiztonságot sat. veszélyeztetők, büntetést vonnak maguk után, s ez már magában egy nevezetes haladás leend, a mostaninál jobb és határozottabb bűnügyi igazságszolgáltatás realisálhatásának czélja felé.

Az igazságügyi politikai tudomány alapelvei szerint annak ugy is kell történni, hogy a büntető-törvénykönyv megkésztése előzze meg a büntető eljárás elkészítését, illetőleg az arra vonatkozó törvény kidolgozását s életbeléptetését; mert a büntető-törvénykönyv anyagi részének kell feltüntetni azon általános elvi jelentőségű főbb momentumokat, melyek azután az egész bűnügyi igazságszolgáltatás irányát mintegy jelzik és megszabják. Nagy szolgálatot fog tehát tenni törvényhozótestületünk, ha ezen javaslat gyors letárgyalásával annak törvényerőre leendő emelését siettet, s az által az azzal elvi összefüggésben lenni kellett bűnvádi eljárási perrendtartás kidolgozására is alkalmat nyújt.

Minthogy azonban erre rövid idő alatt kilátásunk lehet, itt az ideje gondolkozni arról, hogy az új bűnvádi perrendtartás, vagy mint mások mondják, az új bűnvádi eljárás milyen legyen?

Ha a bűnvádi eljárásra nézve igazságszolgáltatásunk multját vizsgáljuk, azt látjuk, hogy hazánkban a büntető eljárást illetőleg még kevesebbet találunk a corpus juris hungariciban, mint a büntető-jog anyagi részét illetőleg, mert az abban foglalt forma processus judicii criminatis, seu praxis criminalis, mely munka III. Ferdinánd uralkodása alatt keletkezett, ámbár az 1728. és 1729-iki országgyűlésen királyi bizottmány által tanácskozással alá vétetett, de szorosabb értelemben vett törvényül el nem fogadtatott. Mely hiány pótlása, valamint egy rendszeres büntetőtörvénynek kidolgozása végett nevezettek ugyan ki országos bizottságok 1791-ben, 1825-ben és 1840-ben, s az utóbbi évben kinevezett bizottság működésének eredménye lett a külföldi szakirodalomban is oly teljes elismeréssel fogadott 1843-iki büntető-törvénykönyvi javaslat, mely az eljárást is magában foglalta; de mindezen dolgozatok csak mint tervezetek ismeretesek ma is. Így találta hazánkat az 1849-ben kezdődött birodalmi szervezési nagy munkálat, midőn előbb az 1849-iki június 14-én kelt legfelsőbb határozattal megállapítottak az alapelvek, melyek szerint a bíróságok az egész birodalomban szerveztessenek, ezekhez alkalmazottan Magyarországon is rendeztetek a bíróságok és a bírói eljárás különösen az 1849. nov. 3-án kiadott, s a magyarországi ideiglenes bírósági szervezetet és perrendtartást tárgyzó legfelsőbb határozat által, miben a büntető-bíróságok szervezetének főbb elvei is benne foglaltattak. Ezen bíróságoknak a büntetendő cselekvények iránti hatáskörét, valamint a bűnvádi eljárásban követendő szabályokat bővebben meghatározta, s az által a legsürgősebb hiányt pótolta a büntető-bíróságok illetékesége és a bűnvádi eljárás tárgyában 1849. decz. 28-kán kelt legfelsőbb rendelet, melynek némely szabványai későbbi rendelet által megváltoztattak. Ilyen rendelet volt az 1852-iki május 27-én kihirdetett büntető-törvény életbeléptetését s a büntető-bíróságok illetékeségét szabályozó császári rendelet, melyre vonatkozólag az igazságügyminiszteriumnak 1853. január 24-én kelt rendelete által az említett 1849. decz. 28-iki legfelsőbb rendelet alkalmazása körül támadt némely kétségek eloszlatása végett magyarázó határozványok adattak ki. Ugy szintén a bűnvádi eljárási költségeknek az addig tapasztalt föltötte különböző kezelése iránt, a társországokban e tekintetben fennállott szabályokkal, s a büntető ügyekbeni ideiglenes eljárás elveivel leendő öszhangzásbahozatal végett, az igazságügyminiszterium a bel- és pénzügyminiszteriumokkal egyetértőleg 1853.

ápril. 20-án kelt rendeletben ideiglenesen intézkedett. Mindezen rendeletek azonban az 1853. július 29-én kihirdetett büntető-perrendtartás életbeléptetésével hatályon kívül tétettek.

Ezen a vegyes bűnvádi eljárás elvein nyugvó rendszer alapján alkotott büntető-perrendtartás volt érvényben hazánk királyhagóntúli részében az 1861-ben tartott országbírói értekezleten megállapított ideiglenes törvénykezési szabályok életbeléptetéséig, s van érvényben hazánk királyhagóninnen, vagy is erdélyi részében némely változtatásokkal ma is. Ezen körülménynek tulajdonítható, hogy hazánkban azóta a büntető-perrek és pedig a királyhagóntúli részben az országbírói értekezlet alapján az ideiglenes törvénykezési szabályok, mint nálunk az erdélyi részben a jelenleg is érvényben levő miniszteri büntető-perrendtartás értelmében a vegyes (processus accusatorio-inquisitorius mixtus) eljárási rendszer alapján láttatnak el.

(Folytatása következik.)

A m.-vásárhelyi iskolaszék netovábbja.

Ugy halljuk, hogy a képviselőtestület végre is tudomásul vette a helyi iskolaszéknek sokszor és sokképen elkövetett törvénytelen eljárásait és helytelen intézkedéseit, minek az a sajnos következése lett, hogy a képviselőtestület egy bizottságot nevezett ki saját kebeléből az iskolaszék ellenében az iskolai ügyek megvizsgálása végett.

A mennyire óhajtott volt e közbelépése a képviselőtestületnek, ép annyira sajnálatos is. Sajnálatos pedig azért, hogy egy képviselőtestületnek saját kebeléből kiküldött iskolaszéke annyira félre ismerté hivatása és teendői jogkörét, hogy eljárása bizalmatlanságot keltett azon testületben, mely őt a tanügy iránti szent kötelesség teljesítésére választotta meg. S ép ennek következménye az, hogy a képviselőtestület értelmesebb tagjai a közlelbi képviselői gyűlésen hevesen szólaltak fel az iskolaszék eljárása ellen, s a tények mikénti állásának megvizsgálása végett bizottság neveztetett ki. Szomorú képét tünteti ugyan fel e bizottság kinevezése a helyzetnek, de szükséges volt, mert, a kezdetben szép virágzásnak indult polgári iskolánk egy pár év óta oly irányban kezdett haladni, hogy ez irány megtartásának természetes következménye maholnap a bukás, az törvénybe elsúly, és lesz... S hogy minő kára van ebben a népnevelésnek, nem szükség fejtegetnünk.

Képviselőtestületünkönkrol azonban föltesszük, hisszük és reméljük, hogy a baj okát törvénytisztelettel, igazságszeretettel és lelkiismeretességgel fogja kikutatni, s megszüntetni azon ferde intézkedéseket, melyek egyik vagy másik iskolaszéki elnök, vagy tag túlkapásai által még zsenge intézetünket végveszélylyel fenyegetik. Azonban, hogy a képviselőtestület ezt tehesse, figyelemre kell méltatnia a mostani iskolaszék egész multját, mert csak így tűnik ki az, hogy ez iskolaszék — tisztelet némely tagoknak — nem a tanügy kerkivánalmainak megfelelő érdekét tartotta főfeladatának; hanem a folytonos káros korteskedést, czivakodást és perlekedést. Ez utóbbi állítás igazolására elég fényes bizonyítvány a marosszéki kerületi iskolatanácsnak 1875 május 10-én tartott ülésében hozott azon határozata, melyben — városunk szégyenére — Marosszék színe, java előtt lett iskolaszékünk megintve Nagy Lajos tanár úr ellen két éven át folytatott méltatlan és igazságtalan perlekedése miatt.

Nem szándékunk itt a gyűlöletes pert yázolni, mely Nagy Lajos úrnak dicsőségére vált kitarásáért, de az iskolaszéknek szégyenére; csak azért említettük fel, hogy még könnyebben sejteni lehessen az iskolaszék jogtalan eljárásait, melyek eléggé ismeretesek ugyan előttünk, de mégis bámulsunk kell, hogy Nagy Lajos tanár úr ez ügyet mind eddig hallgatással fogadta, holott az előzmények hírlapi polemikában a közönség elé voltak tárva s ez által megismertetve.

Midőn tehát a képviselőtestület kiküldötteit üdvözölnök, még egyszer melegen ajánljuk e fontos ügyben a törvényes, igazságos és correct eljárást, mert a képviselőtestület nem azért küldi ki az iskolaszéket, hogy az folytonosan perlekedjék és ferde intézkedései által a tanügyet megakassza; hanem azért, hogy ez utóbbi felett örökadjék s azt előmenetelre segítse.

Szépművészetek hazánkban.

II. Szobrászat.

(Folytatás.)

Nagyon rég enyészett el az a század, a melyből egy kis történelmi lapot ki akarunk szakítani; rég szétporlasztotta az enyészet mindazt, mit akkor elevenesség, élet s ragyogó szín körített; de ez emlékekből hátra maradt a meggyőződés következetessége, miszerint e honnak jelene és jövője a mulat találja biztosítékait.

A XIV. század, de különösen Nagy Lajosunk kora fejlesztette hazánk viszonyait, hogy az olasz fény, tudomány és művészet a francia és német izléssel vetélkedve mintegy összeforrt a magyar lovagiasság szellemével, s nem csak a királyi palota termeit özönlötte el, hanem az ország minden szögletére, zászlóssaink s főnemességünknek csarnokaiba annyira behatott, hogy egy Danté „vita nuovája,” „divina comédiája,” egy Boccaccio „Tesseid-je,” vagy „commentoja sopra di comédia di Danté” és „amoroza vizionéja” egy Petrarca latin művei és Laurához írt „rime-i” éppen oly kevésbé hiányoztak a magyar fényes családok olvasótermeiből, mint a Nie. Pisano által fel-emelkedett újabb olasz iskola művei, nem maradtak ki kastélyaink és palotáink csarnokaiból.

Igaz, hogy hazai nyelvünk művelésére kevés történet, mert a tanulatlanabbak előtt zárva volt a műveltség ösvénye, de ezen kör kebelébe hordá csiráját a hazai nyelv és művészet jövődjé fejlődésének.

Nagy Lajosunk kora Magyarország nagygyá emelésére szeeresen körülmények között fejlődött.

Olaszország akkori eseményei voltak erre legnagyobb befolyással.

Az országot kül ellenség nem fenyegeté.

Németországgal békés viszonyban éltünk, Lengyelország rokonai kapcsolatokkal volt hozzánk fűzve, s kilátás volt rá, hogy a koronához kapcsolassék. A velencei signoriával Jádarárt viselt hadunkban a genuai köztársaság jó szolgálatokat tett. Keleten Paleolog János Kantakuzennal vívott, a félhold még nem vált fenyegetővé Európa felett. Anglia Frankhounnal vérben fürdött; az Eduard és VI. Fülöp közti Crecy csatában 30000 ember hullott el, köztök luxenburgi János király, kinek unokája Lajos királyunk számára nevezkedett a magyar udvarnál.

Csak Olaszország egyedül volt Lajosra nézve fontos pont, hova minden figyelmét kelle fordítania.

IV-ik franczi Fülöp óta a római pápák Avignonba székeltek, Róma a Colonnákkal és Rienzivel lett az arisztokrácia és nép közötti harc színhelyévé, és Nápoly eris almája volt az Anjou ház oldal-ágai viszályainak.

A nápolyi trónon Róbert király ült, még Károly magyar király életében megegyezett a két rokon, hogy XXII-ik János pápa dispenzációjával és engedelmével szoros kapcsolattal egymáshoz fűzik a két dynasztia érdekeit.

Róbertnek 1328-ban elhalt fiától két unokája volt: Johanna és Mária; Károly magyar királynak pedig két fia: Lajos és András; a király elhatározta, hogy Johannát András magyar herceg vegye nőül és ez által lépjen a nápolyi, és Máriát Lajos emelje a magyar királyi trónra.

A kis Andrást 6 éves korában 1333-ban atyja Károly vitte Róberthez, hol a hason kora Johannával el is jegyeztetett. Az eljegyzés nagy ünnepélyességgel ment végbe, a kis András a calabriai hercegi címet nyerte s dajkáival Isoldával a nápolyi királyi udvarnál maradt, a hol is a kis herceg királyi nevelést nyert.

1343-ban elhatározván Róbert végrendeletet hagyott hátra, mely szerint a birodalomnak örököse Johanna unokája és férje András 25 éves korában vegye át az ország-lást, addig pedig tanácsnokok kormányozzanak, kik közt mag volt nevezve Aymerikus bibornok is.

Róbert tervezett másik összeházasítása Lajos magyar királyt Mária nápolyi hercegnővel, nem létesülhetett azért, mert a nápolyi udvar eselszövényeinek sikerült Róbert halála után csak hamar durazzo Károly és Mária közt frigykötést létesíteni.

A nápolyi viszonyok hire Visegrádra is eljutott, András helyzete nem volt a legirigylendőbb, minek folytán elhatározta Lajos, hogy anyját Nápolyba küldi és egy-azersmind lépéseket tétet Avignonban, hogy András koronáztatása a végrendelet határideje előtt végrehajtassék.

(Folytatása köv.)

Az ideai magyar akadémiai pályázatokról.

(Folytatása és vége.)

Egy nemzet, melynek annyi hős történelme, annyi drámai és tragikus kifejlődése van, mint a magyarnak, megérdemli, hogy komolyan foglalkozzanak azon eszmé-

vel drámailag meg örökíteni lefolyt dolgait és felölelni mindazon hézagokat, melyek itt-ott mutatkoznak a fel-dolgozott anyag között.

És miután valamely nemzetnek drámai költészete csak akkor lehet nagy, ha történelmének epizodjai oly művészi tökélyvel és drámai színi és nyelvi belbecsel lesznek kiállítva, hogy azok a mellett, hogy a honi nyelv-irodalomban elfoglalják az első helyeket, egyszersmind ké-pesek is legyenek az európai művelt nemzetek hason ter-mékei sorai közt is helyet foglalhatni: kívánatos lenne, ha több kísérlet tétetnék, ha több mű pályázná és más felől több pályadíj is tűzötték ki.

Meglehet tévedünk, meglehet önhittség, meglehet nagyravágás diktálja e sorokat; de mindegy, ha ájtatos vágyak is maradnának kezéskázott nézeteink, buzgó öhajtsáink abban özpontosulnak, vajha szellemes ifju-ságunk Shakespeare szellemének nyomdokaiba vetné ma-gát a dramaturgia terén, nem annyira, hogy elérje, me-t őt a világ utolérhetetlennek tartja; hanem azért, hogy e két nemzet, mely oly rokonszenyes politikai életet élt, irodalmában is közeledjék egymáshoz, mint a hogy igye-keztek Schiller, Göthe, a német nemzet e lánglelkű köl-tői lépést haladni ama dráma-királylyal.

Miért lett nagygyá, oly rendkívülivé Shakespeare? és mint lehetne nyomdokaiba lépni? teszik sokan e kér-dést...

És mi így szólunk — nagygyá lett Shakespeare, mint mondja Schlager: — „mert Shakespeare nyelve köz-vetlenül az életből merítve s magasztos költői ékkel mes-terileg összeforrvá, — az erő és fönség — az ildom és fi-nomság még soha fölül nem mult mintaképe. S. körében a nyelv minden eszközeit kimerítette és mindenre hatalmas szellemének kinyomatát illesztette. Képei és alakjai ke-resetlen, sőt nem is öntudatos különözsegekben is saját-ságos kellemmel bírnak.

S. időnként nagy előszeretetéből a tömörülő rövid-séghez homályos lesz; de ekkor is megérdemlik sorai, hogy azok felett törjük fejünket.

S. nagygyá lett azért mert nyelvének számtalan ki-fejezéseit átültetni tudta az utókorra, úgy, hogy ma is él és élni fog tán örökké az angol nyelvben, a közönséges életben. Mondatai, kifejezései olyanok szájában is hallhatók, kik talán nem olvasták, vagy hallották S. drámait.

Nagygyá lett továbbá S. azért is mert felölelte ha-zája történelmének egyik nagyon fényes, nagyon zajos és legfontosabb századát, II Rikhardtól III-ik Rikhardig, az Anjou (Clantagenet) ház kihalásáig.

János, a Rikhardok, Lancaster, York, Gloucester hercegek, több Henrik, Warwick gróf, Tudor Henrich; 10 dráma nem egyéb, mint egy történelmi oriai hős-költemény drámai formákban, melyeknek czimük „A ki-rályok tükre” lehetne.

És végül nagygyá lett S. azért mert Macbethjáb-ban a nagyravágást, „Romeo és Juliában” a szerelmet, Othelloban a féltékenységet, Lear királyban a részvéte-t, Hamletben a gyenge jellemet és Julius Caesarban a bosz-szút, mint az emberi szenvedélyek féktelen elemeit, oly mesterileg tudta elővarázsolni, hogy e percztől kezdve nincs a világnak más hasonlata, mint e képek. A dühös Othello, a szerelmes Romeo és Julia, Caesar szelleme s. a. t. példa-beszéddé váltak.

És valóban, a Velencei Kalmár, Coriolán, Antonius és Klaopátra és valamennyi 37 művét vegyük elé Sha-kspearenak (magyarra fordították Arany, Lévy, Petőfi, Szász, Vörösmarty) úgy találjuk, hogy a kedvesség a fi-nomsággal, a magasztos a borzalmassal, a gyöngesség a nevetségessé, élez, kedély, vágy, szeszély minden hasonló erővel és igazsággal van előadva.

Ó az embert a legkülönbözőbb jelenségek szerint rajzolja minden sokoldalúságaival, kor és néprajz szab-tosságával, állást, műveltséget, időkort és nemet a jelle-mek lépcsőzete szerint megfigyelve, s mégis mindig oly biztos kézzel, hogy be kell vallanunk, mindegyik alakja a természet törvényei szerint nem lehet más és nem cse-lekedhetne máskint. Sőt, ha csak agyrémek képeit vezeti előnkbe, ha kísérteteket, boszorkákat és szellemeket, vagy a Mythos világát rajzolja előnkbe, kezdünk azokban hinni, vagy legalább meg vagyunk feldőle győződve, hogy azon esetre is, ha léteznének ilyek, azoknak olyanoknak kell lenniök, mint S. őket leirta.

S. a legtermékenyebb eszményi képzeletet bevezeti a természet honába és másfelől az egész természetet át-viszi a túlvilágba a képzelet ragyogó láthatára közé, úgy, hogy elámulunk a felett, hogy a rendkívüli, a csodálatos és a hallatlan oly otthonias közel van hozzánk.

Homer óta egy költő sem teremtett oly hűséges világképet, mint ő, előnkbe.

Erzsébet előre törekedő százada a kedélyes, gya-korta féktelen udvari élettel, a nép emelkedő nagysága, a kalandos tengeri hadjáratok, a lovagias nemesi pompa, az erőteljes hős alakok és gyöngéd női képek képezik közvetlenül Shakespeare darabjai alapjait: de a mellett a középkor dús színeit és az ó-kor panorámáját sem hagyta ő érintetlenül. Egy egész világ tűnik fel szemeink előtt...

Eközben az ó-kor szellemei mintegy a háttérben jelennek meg előttünk, s mégis e képekben egy később jövő is érintve lenni fog és fölismerni fogja bennünk önmagát.

Shakespeare tudott a kétségbeesés gyásza mellé ke-délyt és vigat is oly közel varázsolni, hogy az ellentét hatalma által a megrázó tragicum nem mint rendesen nevetségés, hanem még borzasztóbbá vált, mi a dráma és szomorujátékban a legnehezebb.

És, ha Shakespeare ismerte az életet és a művé-szetet, majdnem három századdal ez előtt képes volt hazája cselekvényeit és az alakokat oly bűverővel össze-bonyolítani, hogy minden nemzet, a ki őt ismeri, őt nagynak is nevezi; miként oldhatók meg biztosabban a második kérdést; mint lehetne Shakespeare nyomdokaiba lépni? mint az által, ha a drámát nem a régiek „végzet,” vagy „sors”-szerű intéző nézetei, hanem abba a kerébe szorítjuk, a melybe S. mutatta be, hogy alakjai önmaguk teremtoi a rákövetkezőt eseményeknek.

Ezen új iskolát tévesztik el sokan és különösen hazánk történelmi művei drámai átdolgozásánál, hol oly sok a cselekvény és még számosabb a tragicum, nem lehet figyelem nélkül hagyni, miszerint a törtépeész az eseményeknek kútforrásához biztos léptekkel jutván el, szigorúan megköveteli a történelem hősei alakításánál a lehető legnagyobb hűséget.

Egy szóval: záradéskul csak annyit kívánunk általá-nos figyelem tárgyául tenni, hogy lelkesebben pályázzunk és ne feledjük műveinknél honunk történelmét, mert a nemzet életképes jövőjének csak ez adhatja meg a szük-séges lelkesedést, melybe, mint tükör előtt, modelirozza tevékenységét és szenvedélyét, cselekvényeinek e főrugóját.

Hirrovat.

○ **Őfelségének, a magyar királynak legmagasabb névünnepe** alkalmával a helyi r. kath. templomban nagy-szerű istenitisztelet tartatott e hó 4-én; jelen volt ez al-kalommal Jozsef főherczeg is, ki az nap reggel érkezett városunkba. Templomozás után a hatóságok tisz-telgését fogadta a főherczeg, Marosszék és Maros-Vásárhely tisztikarát a főispán Bély Gergely vezette, kinek szavaira a főherczeg szokott hazafias érzületével felelt; kifejezést adván örömének, hogy ismét a székelyföldön lehet a székelyek közt, kikben, mint mondá, a magyar nemzet összes szép és jó tulajdonai egyesülve vannak.

○ **József főhgen kívül** jelenleg városunkban idő-zik Gráf tábornok, Henneberg lovassági főparancsnok, Fehérvári államtitkár sat.

○ **A zenekedvelők egyletének** szombati hang-versenye, a szellemi részt illetőleg, kitűnően sikerült s a tagok összesen a dalárdával együtt a legszebb öszhang-ban és valóban szép sikerrel működtek; a közönség részé-ről persze sokkal nagyobb pártfogás is elkelt volna; az előadást táncz követte, mely éjjel utánig tartott.

○ **Az árva leányház** és a nőegylet javára rende-zett tárlat 3-án megnyílt s igen tanulságos és gyönyör-ködtető látványt nyújt, az egésznek rendezésén meglátszik a nők finom izlése, csak a közönség hiányzik; s mi ismét-telen a legmelegebben ajánljuk a gyönyörködve adakozni kívánók figyelmébe a jótékony-czél.

○ **A fennebb említett tárlaton** gyönyörű és ér-tékes tárgyak nyerhetők a 20 kros sorsjegyekkel — sies-sen a közönség a szombati huzás előtt minél többet vá-sárolni!

○ **A vár mellett** fekvő téren is szokatlan látvány tárul az arra járók elé; ott a honvédelmi miniszterium rendeletéből a Marosszék területén létező felnőtt lovakat írja össze egy katonai és polgári bizottság.

○ **Hétfőn délután** nagy multság volt a sátor-táborban, a hadigyakorlatokban kifáradt katonák oly vi-dáman és ügyesen tánczolták a csárdást, mintha csak játszottak volna. Künn volt a főherczeg nejének udvar-hölgye: a bájos Bethlen Vilma grófnő, nővérével: Máriaff-néval. Katona-zene is volt s a városból több mint ötven kocsi hordta ki a néző-közönséget s azonkívül sokan sé-tálva is kimentek élvezni a jó levegőt s szemlélni a zajos és nálunk ritka vigságot.

△ Szó volt, hogy a számos honvédtiszt itt időzése alatt egy kis táncmulatság rendezessék, de vállalkozó szellemű rendezők hiánya miatt, ugylátszik, az egész terv füstbe megy, pedig sok szép kisasszony örvendő gondolt a kellemes időtöltésre.

— Egy ritka türelmű embernek meghalt házárto felesége. Egyik barátja részvétellel vigasztalni akarta neje elvesztéseért, s ezzel zárta be vigasztaló beszédét: „Nyugtasd meg magad, a te drága Lizid már Ábrahám kebelén nyugszik.“ „Na akkor sajnálom is a szegény Ábrahámot, mert bizonynyal az első alkalommal kikaparja a szemét“ felele a mély bánatu férj.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésén ben az 1875-dik évi október 1-én és következő napjai következő ügydarabok adatnak elő:

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Ferencz Károly r. b. által:

Fazakas Ferencz, Fazakas Juliánna e. végrendelet érvényessége, Buda László, Buda Jozéfa e. egy belttelek s épületek, Id. Strausz János, Pécsi Rózália hagyatéka e. ingok s ingatlanok, Szubai József s tai. id. Strausz János ellen ingok s ingatlanok, Biró Nina, Szentpéteri Anna és Janka Lajos e. ingóságok, A kir. kincstár, gr. Mikes János e. zálogos jószág, Keller Jánosné, Liptai Sára, Keller János s tai. e. ingóságok, Gyulai Albert, Thuri Anna e. 1000. frt s jár., Dr. Virág Benedek s tai. Bürger Márton s t. e. 1000. frt s jár., Janka Geiza, Janka Lajos s t. e. ingóságok, Fazakas Sigmund, Szombathelyi Józsefné s t. e. 460. frt, iránti ügyekben.

Dr. Endes Gábor r. b. által:

Bakó Dánielné, Csonta László e. kártérítés, Volf Veisz, Ábrahám Jákob e. 143. frt 56. kr s jár., Dézsi Dezső, Sofalvi Sándor e. 100. frt. Balázs Mihály s t. a Balázs Márton s t. e. közösség megszüntetése, Jozsa József s tai. Csiky Lajosné s tai. e. közös okirat, Székely János, özv. Apór Gyuláné e. tulajdonjog, Varga János, özv. Apór Gyuláné e. tulajdonjog, Görög József, özv. Apór Gyuláné e. tulajdonjog, Nagy Zsigmondné, özv. Apór Gyuláné e. tulajdonjog, Pap Ferencz, Ferenczi Árpád e. zálog jog bekebelezése, Török Imre, a Victoria biztosító társaság e. 1375. frt, Blumenfeld Saul, Miklós Tamás e. 28. frt s jár., Jepure Szimion, Jepure Gligor e. som. visz. h., Roka Józsefné, Sipos József e. 4. frt 28. kr., Meleg Ráchel, Cseh Dániel s t. e. tulajdon jog, Sütő János, Golsz József s t. e. tulajdon jog, iránti ügyekben.

Pogány Károly r. b. által:

Tamás György, Bartos Péter e. 15. frt, Rózsa György, Miklós Ferencz e. birtok háborítás, Mozes János, Dániel István s t. som. visz. h., Tischler Márton, Zimmermann Sára e. birt. hábor., iránti ügyekben.

Ilyés Károly pótbíró által:

Lutseh György, Sebesi Szimion e. 66. frt, Verebei Zsuzsánna, Schupiter József és t. igény per, Rozenberg Moritz, Dilmor Sándor e. 6. frt 49. kr., Tserne György, Biánki Tamás e. 40. frt, Stuler Róza, Spielman Pintya e. 9. frt, Göttbert Jankó Johanna, Feindert Katharina e. som. visz. h., Kürtös Juon, Farkas Flora s t. e. birtok háborítás, Morár Todor, Farkas Flora s t. e. som. visz. h., A Gyéresi ev. ref. egyház, Paget János e. 56. székér vessző, Grünfeld Moritz, Felsner Izsák e. 40. frt, Benedek Salamon, Blumenfeld Saul e. egy arany láncz, Siménfalvi László, Somkereki Mártonné e. 5. frt, iránti ügyekben.

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Pipos Péter r. b. által:

Hilmu Juon, özv. Hilmu Áronné s tai. e. örökösödési jog, Bölöni Jánosné, Nemes János s tai. e. igény per, Runa Márton, Korodi Mihály e. kártérítés, Kerekes Klára, Högye Katalin s t. e. 500. fr, Sándor Ferencz, Péter Lajos s t. e. 121. fr 94. kr., Jepure Juon, Jepure Vaszi e. vissza h., Kövér Ágnes Miess Sámuel s t. igény per, Varju Pál, Móos Vaszilika s t. e. 60. fr, Bakó Károly, Berkovics Bernád e. haszonbér megszüntetése, Szuts Vaszilika, s neje, Joska Vaszilika e. visz. h., iránti ügyekben.

Petri Ádám r. b. által:

Nagy Ágnes, Csép Mózesné s t. 276. fr 80. kr, Tiszó Juon, özv. Tiszó Demeterné és t. e. fekvőségek, Bányai Bogdán csödtömege, Csizsár Pál e. 60. fr, Lőrincz

Lajos, Veress Dániel e. 4. fr, Ifj. László Lajosné, Rákosi Jánosné e. 272. fr, Császár Ferencz, Zabola község e. som. visz. h., Moldován János, Bocsantzi János e. 2. fr 77. kr. iránti ügyekben.

Szolga Miklós r. b. által:

Id. Deák Antalné s t. id. özv. Nyagy Józsefné s t. e. fekvők, Todor Mózes, Imets Antal e. tulajdon jog, Harkó Klára, özv. Biró Antalné s t. Kereszturi József e. 150. fr, Kánya Imre, s tai. Tamás András e. 2. fr 20. kr, Simon Mózes Tárcza Juon e. 120. fr, Vermes János, Both József s tai. e. som. visz. h., Szerbenutz Florika, Szerbenutz Ilie s t. e. som. visz. h., Faur Katalin, Karsai Mózes e. 50. fr, Kosa József, Kis József e. 20. fr 40. kr Deák Gergely, Bonczidai András e. 1000. fr, Vicser Frigyes, Borbar Elisea e. 100 fr, Száva Lápu, Labonez Nicolai e. birtok háborítás, iránti ügyekben.

Bömeches Gyula r. b. által:

Stanila Isaia és Mária hagyatéka, Sasu György s t. e. tulajdon jog, Burduratiu Simon, Cratiunu Anna s t. e. tulajdon jog, Nagy Lidia, s tai. Nagy József e. végrendelet érvénytelenítése, Hank Adolf csödtömege, Stieber Rózália, özv. Hank Józsefné e. 899. fr, Goldstein Rudolf Todorán Todor s t. e. 100 fr Szemeriai Dániel. Foldrihán Timoftei s t. e. 37 fr 39. kr, Májer Gábor, Remer György e. 40. fr 20 kr, Törpényi iskola alap, Tartler Mátyás s t. e. 10 fr, Törpényi iskola alap, Tartler Mátyás s t. e. 50. fr, Törpényi iskola alap, Tartler Mátyás s t. e. 50. fr, Tompa Károly, Dr. Ajtai Sándor e. birtok háborítás, iránti ügyekben.

III. Osztály bűnügyekben.

Nagy Samu r. b. által:

Zseusán Avram sulyos testi sértés, Dodesku Susman Kifor sulyos testi sértés, Bodó István s t. sulyos testi sértés, Dáncs Gyorgye s t. sulyoly testi sértés, Vlaik Toma vagyon biztonság, Borbély István becsület sértés, Molnár Pál János becsület sértés kih., Ládai Biri s t. lopás, Neketu Janerku lopás, Toma Popesku testi sértés, Loesár Izsák s t. vagyon biztonság, Mircse Juon s t. becsület sértés, Gelérd Irési s t. testi sértés, Koppel Zákob becsület sértés, Gerics Antal becsület sértés, iránti ügyekben.

Vajda Simon r. b. által:

Fosztó László becsület sértési ikh., Lapman Ignác becsület sértési kih., Boór Maftai lopás, Roka Vaszille testi sértés, Lajos Gyuri s t. lopás, Török P. János testi sértés, Bassóván György becsület sértési kih., Petrucz Stefan lopás, Filip Juon lopás, Rupuj Costaudiu testi sértés, Jáni Jánosné becsület sértés, Náthán Izrael s t. testi sértés, Resináriu Kulieza s t. testi sértés, German Salamon tolvajság, Ranu Nicolai s t. tolvajság, iránti bűnügyekben.

Antalfy Gábor r. b. által:

Deák Zsigmond testi és becsület sértés, Zsidó József s t. testi és becsület sértés, Hersl Mária sikasztás, Faur Juon testi sértés, Sárosi András becsület sértés, Beke Elek s t. lopás és becsület sértés, Eröss Mátyás becsület sértés, Visalon Stenulecz becsület sértés, Nicora Pétru testi sértés, Rimbás Jánosné becsület sértés, Bölöni Molnos Nagy Miklós becsület sértés, Pethő Pál lopás, Bunivikáné becsület sértés, Pap Mária lopás, Oana György becsület sértés, Király János s neje testi és becsület sértés, iránti bűnügyek.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Sz. 64.—1875.

k. eln.

(143) (1—3)

Pályázati hirdetmény.

A maros-vásárhelyi országos kórházi üresedésbe jött főorvosi állomásra a kórházi bizottmány folyó év október 1-én 41. határozata nyomán, ezennel pályázat nyittatik.

A pályázni kívánók felszerelt kérvényeiket folyó év október hó 20-ig a fennirt kórházi bizottmányhoz czimezve beküldeni hivatnak fel.

A főorvosi állomás évi 600 forint o. é. fizetéssel van összekötve.

Ezen pályázat csak egyszer hirdettetik ki.

Maros-Vásárhelytt, 1875. okt. 1-én.

A kórházi bizottmány.

(7—20)

Budapesten, a lipótvárosi templomtéren.

csupán csak 27 alapítójánál

kros árucarnok

található a legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ugyanott újonnan érkezett mindenféle legdivatós ruhakelmék és minden e szakba vágó czikkeket barmulatos olcsó áron, azaz csak 27 krajczárért árusítanak. Vidéki rendelmények pontosan teljesítenek.

4165

Mind a kórházba ingyen és bérmentve.

Legujabb női ruhakelmék 27 krajczárért

Mintak kívánatra bárhol ingyen és bérmentve.

csupán csak 27 alapítójánál

BUDAPESTEN, lipótvárosi templomtér, a

Vidéki rendelmények pontosan teljesítenek.

(139)